

ФИЛОСОФИЯ – ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА

Държавен зрелостен изпит (ДЗИ) по философия може да положите ако НЕ сте изучавали учебния предмет за придобиване на профилирана подготовка във втори гимназиален етап. В този случай държавният зрелостен изпит включва учебно съдържание, изучавано в задължителните учебни часове в първи гимназиален етап на средното образование, а цялата учебно-изпитна програма за изпита – времетраене, учебно съдържание, оценявани компетентности, общ брой и видове задачи, максимален брой точки и минимален праг за успешно полагане, е Приложение № 28 към чл. 11, т. 7 на Наредба НАРЕДБА № 5 от 30.11.2015 г. за общообразователната подготовка.

ОБЩИ ПАРАМЕТРИ И ПРИМЕРНИ ЗАДАЧИ ЗА ДЗИ ПО ФИЛОСОФИЯ (ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА) ЗА УЧЕБНАТА 2021 - 2022 ГОДИНА

ДЗИ по философия включва 32 задачи, както следва:

- 30 задачи с избираем отговор
- 1 задача за анализ на казус
- 1 задача за създаване на философско есе по един от зададени фрагменти

Всеки вид задачи е илюстриран с примери. Задачите проверяват конкретни компетентности, заложиени в учебно-изпитната програма, и в примерите те са посочени. Посочен е и максималният брой точки, които зрелостникът може да получи при вярно решение на съответната задача.

Следва да се има предвид обаче, че задачите не трябва да се възприемат като типови, които задължително ще се включват във всеки тестов вариант за ДЗИ. Формулировките на съответните задачи предполагат вариативност и няма да следват единен модел. Наред с това трябва да се отчита, че придобиването на една и съща компетентност може да се проверява през една или повече задачи от различни видове.

Максималният общ брой точки е 100.

Примерни задачи с избираем отговор

Проявяваме емоционална интелигентност, когато:

- А) познаваме различни теории за емоциите;
- Б) разбираме собствените си емоции и умеем да ги регулираме;
- В) можем да анализираме проявените емоции на литературните герои;
- Г) разбираме собствените си емоции, но не успяваме да ги контролираме.

Максимален брой точки: 1

Оценявани компетентности: *Познава основни психологически понятия от учебното съдържание.*

Естетическият вкус е:

- А) физиологичен процес;
- Б) усет към модерното;
- В) способност за преценка на красивото;
- Г) характеристика на здравословната храна.

Максимален брой точки: 1

Оценявани компетентности: *Познава основни понятия от естетиката.*

Примерни задачи за създаване на текст
Анализ на казус

В свитъка за свободните отговори напишете анализ по зададения казус.

Казус:

Представете си човек, чието дете страда от рядка и тежка болест. То може да бъде спасено, ако спешно му се направи сложна и скъпа операция. Бащата няма достатъчно пари, няма от кого да вземе назаем и няма време да организира благотворителна кампания. Родителят на болното дете добре знае, че да се краде е неморално и кражбата е зло. Въпреки това обмисля да извърши кражба.

1. **Пред каква дилема е изправен бащата?**
2. **Какви са възможните постъпки в ситуацията?**
3. **На какви философски и етически теории се основават алтернативите?**
4. **Какви са предимствата и недостатъците на алтернативните постъпки?**
5. **Ако вие бяхте на мястото на бащата, как бихте постъпили? Обосновете избора си.**

Критерий	Максимален брой точки
Описва и използва при анализа дадената/наличната информация за фактите и обстоятелствата в конкретната ситуация	2
Описва участниците в казуса и анализира техните възгледи/ценности/интереси и отношения	2
Формулира проблем/въпрос/конфликт/дилема в казуса	3
Разпознава психологически, етически, естетически, философски или научни възгледи/теории, които обясняват позициите на участниците или конфликта между тях	8
Формулира алтернативни позиции и решения	6

(минимум две – например от гледна точка на различни участници/страни в казуса)	
Преценява предимствата и недостатъците, включително последиците на алтернативните решения	4
Избира най-подходящото решение и обосновава избора си/формулира и обосновава лична позиция	6
Използва коректно и прецизно философска терминология	2
Спазва книжовната норма на българския език и подходящ аналитичен стил на изложението	2
Общо:	35

Оценявани компетентности: *Познава ценностите и нормите като основания и регулатори на съвместния ни живот в обществото. Различава правни от морални норми. Конструира аргументи и преценява тяхната истинност и валидност. Познава и разграничава основни понятия и теории на философията на правото.*

Примерни задачи за създаване на текст
Философско есе

В свитъка за свободните отговори напишете философско есе по един от зададените фрагменти.

Фрагменти:

„Човекът е обществено животно“

Аристотел

„Вярвам, за да разбера.“

Августин

„Мисля, следователно съществувам“

Рене Декарт

Максимален брой точки: 35

1. Ниво на разпознаване на философската проблематика (философските проблеми), заложена/и във фрагмента – до **5** точки;
2. Ниво на философска осмисленост и интерпретация на проблемите – до **10** точки;
3. Ниво на употреба и владене на логическия и понятиен инструментариум при формулиране на позиция и излагане на аргументация в нейна подкрепа – до **10** точки;
4. Степен на самостоятелност при тълкуването на проблема във фрагмента – до **7** точки;
5. Ниво на езикова и стилистична култура – до **3** точки

Оценявани компетентности: Умее да осмисля и създава философски текст. Умее да създава и аргументира собствени идеи, свързани с проблемите, заложен в съответния фрагмент.

В зависимост от избрания фрагмент и следните компетентности: Познава основни характеристики на философското мислене и културата в епохите на Античността, Средновековието и Новото време. Познава античното разбиране за света като космос и принципите на осмислянето на света в натурфилософията и философията на Аристотел. Познава християнската философия през Средновековието като преход от космологизма на Античността към разбирането на света чрез отношението човек – Бог. Разграничава емпиризм от рационализъм.